

le p... achter 002 000

ANTWOORD AAN DR. PEIJPERS 1).

Den storm, die gisteren over mijn hoofd losbrak, had ik al geruimen tijd zien aankomen; zwart was de lucht en lang duurde het voordat de wolken zich samenpakten, maar de donder was daardoor ook zooveel te heviger toen hij eindelijk losbarstte in den vorm van een artikel aan mijn adres, waarin mij niet minder dan plagiaat verweten wordt. En welk plagiaat? Niet maar een gewoon plagiaat, een overschrijven van iets wat een ander reeds geschreven heeft en dat ik onder mijn naam het licht deed zien. Neen, veel erger. Het betrof iets, dat een ander had willen schrijven, waarvoor van 1896 tot 1901 ruimschoots tijd aanwezig was om het te schrijven, maar dat door onbekende omstandigheden ongeschreven bleef niettegenstaande de bouwsteen en aanwezig waren in den vorm van citaten behoorlijk door bladwijzers aangegeven, die zeker voor een groot deel door ondergeteekende in de boeken zijn gelegd en die, zoo zij nog op de juiste plaats liggen, als bewijzen gelden dat de boeken weinig geraadpleegd zijn.

Het feit, waaraan ik schuldig ben, schijnt te zijn diefstal van citaten en ideeën, die de Heer PEIJPERS onvoorzichtigerwijze 5 jaar geleden tegenover mij heeft geuit en die lumineus als zij waren, nu eerst als eigen vinding door mij ter markt zijn gebracht. En nog wel op welke wijze? Onrijp, bedorven, onbeholpen, verminkt, onvolledig, niet op de hoogte, niet persrijp, wemelend van zonden en tekortkomingen, onhistorisch, onlogisch — — een collectie van bijvoegelijke naamwoorden en scheldwoorden voldoende om zelfs een CHAMBERLAIN jaloersch te maken. Hoe is het mogelijk, dat de Redactie dit kranig stuk proza niet heeft willen vereeuwigen door het in het *Tijdschrift* op te nemen en het slechts als bijvoegsel heeft toegelaten. En dit te meer nu de geachte schrijver duidelijk doet voelen, hoe het werk, dat hij niet geschreven heeft, uit *zijn* pen te voorschijn zou zijn gekomen. Niet alleen de geheele bibliotheek van *Janus* zou zijn geraadpleegd, maar voor een eenvoudig kritisch-historische *bijdrage* zou geen boek ter wereld ongelezen en ongeciteerd zijn gebleven. Het is toch voor een ieder duidelijk, zou men zoo zeggen, dat een historische *bijdrage* volledig kan en moet zijn, daar men op een gegeven oogenblik altijd zal kunnen zeggen: zie zoo, nu is er geen boek meer ter wereld, uit geen enkele eeuw, dat ik niet heb geconsulteerd. Helaas, deze volledigheid van den Heer PEIJPERS is aan mijn artikel niet tot rijpheid kunnen komen; ik heb er zelfs niet naar getracht en in mijn onschuld gemeend slechts een *bijdrage* te moeten leveren, die Dr. PEIJPERS misschien met behulp van de nog altijd aanwezige bladwijzers van dienst kan zijn, wanneer door hem eens hetzelfde onderwerp in

1) De Redactie van het *Tijdschrift* heeft gemeend geen ruimte in het *Tijdschrift* beschikbaar te mogen stellen voor onzen strijd, nadat zij vóór het verschijnen van mijn artikel al het mogelijke gedaan heeft om Dr. PEIJPERS in de gelegenheid te stellen bijtijds tegen mijn zoogenaamde letterroof op te komen.

zijn geheele volledigheid en grootheid wordt beschreven. Hoe schuldig is de Redactie een stuk te hebben opgenomen, dat volgens Dr. PEJPERS zoo beneden kritiek is gebleven. Eén ding blijft mij echter een raadsel. Namelijk: hoe is het mogelijk, dat Dr. PEJPERS aanspraak maken kan op het intellectueel vaderschap over een artikel, waarop de aangehaalde bijv. naamwoorden toepasselijk zijn. Als mijn stukje werkelijk zooveel waard is, dat er niet meer of minder van gezegd kan worden, dan dat de inspiratie er toe is uitgegaan van den zoo geleerden Heer Dr. PEJPERS, dan moest deze het later niet zoo bezoedelen, alleen omdat zijn naam niet er in is genoemd. En waarom is dit niet geschied? Wel, om de eenvoudige reden, dat mijn artikel gedrukt en gedeeltelijk gecorrigeerd was, voordat Dr. PEJPERS eenig vermoeden had, dat het zou durven bestaan. Er staat dus geen enkel woord, geen enkele syllabe van Dr. PEJPERS in mijn stuk. Hij zag het eerst omdat de Redactie mij dato 5 Nov. 1900 het volgende schreef: „Bij de voorloopige „correctie, heb ik pas gemerkt, welk een uitgebreide kennis van Grieksch „en Latijn noodig is om dit stuk geheel zonder fouten de wereld in te zenden. „Het is daarom, dat de Redactie U in overweging wil geven, of het niet „voorzichtig zou zijn, alvorens het artikel te publiceeren, de proef nog eens „te zenden aan een onzer erkende historici”

Ik heb toen aan de Redactie geschreven, dat ik er niets tegen had, dat mijn stuk aan Dr. PEJPERS ter inzage (niet ter correctie) werd gezonden, te meer daar deze het grootere werk over de geschiedenis der bloedstelping, dat ik in 1896—1897 schreef, en waaruit het artikel over de ligatuur vóór A. PARÉ met de noodige aanvulling geput is, voor een deel (niet voor $\frac{2}{3}$) ten zijnent had zien ontstaan en dat Dr. PEJPERS mij daarbij zijn adviezen niet had onthouden.

Wat Dr. PEJPERS schreef over het ontstaan van mijn werk, is dus voor een deel juist. Bij het bewerken van mijn dissertatie over de bloedstelpende werking van terpentijn dwaalde ik eerst af in de richting der bloedstollings-theoriën; toen geraakte ik verzeild in de geschiedenis der bloedstelping, bemerkte dat deze vóór A. PARÉ zeer onvolledig beschreven was, werd door Dr. PEJPERS aangezet deze na te gaan en alles te verzamelen, wat daarop betrekking had. Ik kon dit geleidelijk doen, omdat ik toch zooveel mogelijk alles, wat over bloedstelping geschreven was en onder mijn bereik viel, moest nazien om te weten of er iets over de bloedstelpende werking van terpentijn in voorkwam. Voorzichtigheidshalve verzameide ik alles wat op dit laatste betrekking had afzonderlijk en toen Prof. STOKVIS mijn geschiedenis der bloedstelping te chirurgisch vond, was het historisch gedeelte over terpentijn spoedig geschreven, zoodat ik toch nog op den bepaalden tijd circa 4 à 5 weken later kon promoveeren.

Met goedvinden van Dr. PEJPERS, want hij verrichtte de correctie, terwijl ik onmiddellijk vóór mijn promotie voor rekening van het staalbad Haarlem badplaatsen ging bezoeken, schreef ik op blz. 9 van mijn Dissertatie daarover het volgende: „Op raad van Prof. STOKVIS, die het onderwerp op deze „wijze behandeld, meer tot het gebied der chirurgie achtte te behooren, heb „ik mij in mijn dissertatie beperkt tot het leveren van een bijdrage tot de „geschiedenis van terpentijn als bloedstelpend middel en deze werking door

„enkele proeven trachten toe te lichten. *Mijne* studie over de geschiedenis „der bloedstelping in de volksgeneeskunde en de officieele therapie hoop ik „later afzonderlijk in het licht te geven”. Aan Dr. PEIJPERS, die dus deze *mijne* studie kende en wist dat ik ze later zou publiceeren, gaf ik op blz. 6 den hun rechtmatig toekomenden dank en hulde in de volgende woorden: „U ten slotte, Zeer Geleerden Heer Dr. PEIJPERS, kan ik niet genoeg danken. „Gij hebt Uw bibliotheek en Uw historische kennis tot mijn beschikking „gesteld op een wijze, die boven allen lof verheven is. Toen Prof. STOKVIS „mij aanraadde voor de bewerking van het geschiedkundig gedeelte Uw „raad en bijstand te vragen, bleek mij spoedig dat Uw veelomvattend histo- „risch weten mij zeer te stade kwam. Bij een ruim beroep op Uwe hulp en „Uwe buitenlandsche connecties zag ik mij in mijn verwachtingen nooit „bedrogen”.

Is dit niet voldoende? Moesten deze woorden nog eens herhaald worden bij mijn artikel in het *Tijdschrift*, terwijl Dr. PEIJPERS evenmin in mijn dissertatie (behalve een noot op blz. 35, buiten mijn weten toegevoegd, terwijl ik op reis was) als in mijn artikel „over de ligatuur vóór A. PARÉ” één syllabe de zijne kan noemen. Zeker, Dr. PEIJPERS heeft gedaan wat elke bibliothecaris en zijn assistenten doen; hij heeft mij den weg gewezen in de oude literatuur, mij waarschijnlijk een paar citaten verschaft, zijn bibliotheek gastvrij ter beschikking gesteld, ook dikwijls terwijl hij afwezig was, maar mijn werk is daarom nog niet het zijne en ik heb dan ook uitdrukkelijk geweigerd, ondanks zijn verzoek, hem, zooals hij het noemde in een brief van 29 October 1900, „daarin zijn aandeel te geven”.

Zijn claim en zijn hypotheek op mijn werk zijn dan ook op de wetenschappelijke beurs geen cent waard. Het aanbrengeen en opzoeken van de door een ander gebakken steentjes (de beeldspraak van Dr. PEIJPERS volgende) zijn niet de hoofdzaak bij het werk. Het voornaamste is juist m. i. het opbouwen van het werk door den architect, begaafd met kritisch oordeel, scherp blik en zin voor het schoone en goede. Het is zeer waarschijnlijk, dat Dr. PEIJPERS een paar van de reeds *bekende* citaten, zooals die van CELSUS, JOH. DE VIGO, enz. heeft helpen aandragen. Deze citaten zijn echter geen eigendom van Dr. PEIJPERS, maar universeel eigendom van allen, die er in de bibliotheken naar zoeken. Als Dr. PEIJPERS ze gevonden en gepubliceerd had, zou ik evengoed zijn naam als die der andere schrijvers nauwkeurig opgeteekend hebben.

Het is dan ook volkomen in strijd met de waarheid, dat ik aan het verzoek der Redactie om nader van enkele citaten de werken en pagina's op te geven niet kon voldoen. De bedoelde citaten had ik niet uit de oorspronkelijke werken van Dr. PEIJPERS, maar in het werk van Prof. ALBERT *Die Blutstillungsmethoden im Mittelalter* geciteerd gevonden. Dit was mij ontgaan, maar bedacht ik gelukkig later, zoodat ik nog tijdig de herkomst der bedoelde citaten aan de Redactie kon opgeven.

Een sterk stukje haalt Dr. PEIJPERS uit op blz. 3 van zijn geschrift aan mijn adres in de noot onder aan de bladzijde. Hij pleegt daar zelf het plagiaat, waarvan hij mij beschuldigt. De aardige plaats, waar GALENUS vertelt, dat de draden voor de ligatuur in Rome op de via sacra goedkoop

te bekomen zijn en als men elders woont, dat men ze van rijke dames (die ze waarschijnlijk voor handwerkjes gebruikten) moet trachten te krijgen, werd door *mij* gevonden, toen ik den geheelen GALENUS, op de studeerkamer van Dr. PEIJPERS, deel voor deel nazocht. Ik herinner mij nog de verrukking, waarin Dr. PEIJPERS verkeerde, toen ik hem deze plaats voorlas. En wat doet nu Dr. PEIJPERS? Hij citeert deze plaats in zijn „Cirkelgang in de „Geneeskunde” gewoon-weg alsof hij ze zelf gevonden had. Toevalligerwijze zond hij mij dan ook deze schriftuur niet toe, en maakte ik er eerst 3 weken geleden kennis mede, toen collega UTERMÖHLEN, hier kortelings gevestigd, mij het boekje leende.

Het is geheel bezijden de waarheid, als Dr. PEIJPERS beweert, dat mij eerst door zijn interventie bleek, dat PARÉ niet de uitvinder was van de ligatuur.

De studie van de ligatuur was destijds maar een deel van mijn studie over de geschiedenis der bloedstelping. De bewijspplaatsen, die aantoonde dat de ligatuur niet alleen niet door PARÉ uitgevonden, maar ook vroeger veelvuldig *aangewend* werd, verzamelde ik langzamerhand; 5 jaar geleden had ik er, zooals Dr. PEIJPERS terecht zegt, pas een twintigtal gevonden, met en zonder zijn hulp. Nu blijkt dat aantal sedert Dr. PEIJPERS uit de firma getreden is (zie blz. 824 Dl. II, 1900, *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*) toch nog tot minstens een 30-tal te zijn aangegroeid. Het is volstrekt geen oorspronkelijk idée van Dr. PEIJPERS zoo min als van mij, dat de ligatuur bij de ouden en in de middeleeuwen bekend was. In de dissertatie van ARNTZENIUS, onder leiding van Prof. TILANUS JR. in 1872 geschreven, worden reeds CELSUS, GALENUS, ARCHIGENES, ABULCASUS, ANTYLLUS, AETIUS, JOH. DE VIGO en ALPH. FERRIUS genoemd. De citaten van deze schrijvers aangehaald, werden dus niet door Dr. PEIJPERS ontdekt.

Al de overige beweringen en insinuaties mij zonder bewijs naar het hoofd geslingerd, in een gemoedsstemming, waarvan ik de verklaring wel weet maar hier niet geven wil, behoef ik niet te weerleggen. Alleen wil ik nog even opmerken, dat de „hedschra” van de genoemde Italiaansche chirurgen naar Parijs wel degelijk plaats had en dat collega PEIJPERS over hen evenals over de „Quatre Maitres” het noodige kan vinden o. a. in het werk van CHEREAU: *Henri de Mondeville*, Paris 1862. De bedoelde passage was uit dit werk overgenomen en geen inventie van mij.

Het zwaarwegende der overige opmerkingen van Dr. PEIJPERS, kan ik niet inzien. Zeer zeker zal er veel aan mijn werk ontbreken en was het mij niet mogelijk van uit Heemstede en Haarlem, te midden eener drukke praktijk, meer uit de oorspronkelijke bronnen te putten. Laat dit aangevuld worden door PEIJPERS en anderen, die in gunstiger omstandigheden verkeerden dan ik.

Zeer zeker blijf ik Dr. PEIJPERS dankbaar voor de hulp en gastvrijheid mij bij mijn eerste bestudeering der oude literatuur verleend, maar even zeker zal ik met dien dank niet te koop loopen, zelfs niet als Dr. PEIJPERS mij, met een bepaald doel, daartoe wil noodzaken.

Haarlem, 31 Maart 1901.

Dr. K. PRINS.